

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Ideological

مسائل ایدئولوژیک

الحاج داکتر امین الدین «سعیدی – سعید افغانی»

۱۷ دسمبر ۲۰۱۶

قاعده سد ذرایع

با وجود این که در امر و حکم صریح شرعی اصل و استناد نقل و نص است و نه عقل اما بدان معنا نیست که این امور منطق و قوت منطق خویش را نداشته باشد. اما مسلم که معیار درک را حواس پنجگانه و فهم محدود خود دانستن، فهم خطاء است.

هست مواردی که قواعد و هدایات فقه و شرع اسلامی آنقدر قوت منطق وسیع و غیر قابل انکار دارد که هیچ عقل سلیم آن را رد کرده نمی تواند.

اصل سد ذرایع، مطابق قواعد و اصول اسلامی یکی ا همین مفاهیم و دساتیر قوی اسلامی است.

قرآن عظیم الشان در داستان خلقت آدم علیه السلام می فرماید: «و قلنا یا آدم اسکن انت و زوجك الجنة و کلا منها رغدا حیث شئتما ولا تقربا هذه الشجرة فتکونا من الظالمین»

(آیت ۳۵ و سره البقره) (و گفتیم: ای آدم تو و همسرت در بهشت آرام گیرید و از آن به فراوانی از هر جا که خواستید بخورید و نزدیک این درخت نشوید که از ستمگران خواهید شد) توجه بفرمائید از جمله: «ولا تقربا هذه الشجرة» یعنی نزدیک این درخت هم نروید، بدیهی است که معنی این آیت در حقیقت این است که از میوه های این درخت نخورید، ولی جهت احتیاط، در این آیت امر شده که نزدیک آن هم نروید، از این نکته یک فورمول اساسی به نام «سد ذرایع» ثابت می شود. این بدان معنی که بعضی از چیز ها فی نفسه ناجایز و ممنوع نیستند مانند تقرب و نزدیکی به آن درخت، ولی هنگامی که به سبب انتخاب آنها خطر ابتلاء به حرام و ناجایز پیش می آید آن چیز جایز هم ممنوع و ناجایز می گردد.

بلی مثال رفتن و تقرب به نزدیک درخت که وسیله خوردن میوه آن درخت شده می تواند، لذا امر عدم تقرب به آن درخت داده شد.

«سد» به «فتح» به معنای «بستن» و جلوگیری کردن، «ذرایع» جمع «ذریعه» به معنای وسیله است و به صورت کل «سد ذرایع» جلوگیری از فعل مفسده آور و در اصطلاح، به معنای جلوگیری کردن از هر کاری است که به حسب عادت منجر به مفسده ای می گردد.

طوری که در فوق یاد آور شدیم ، بسیاری از علمای اهل سنت معتقدند هر عملی که به حسب عادت سرانجام به مفسده‌ای منتهی گردد، به استناد اصل « سد ذرایع » باید ممنوع اعلام گردد؛ یعنی هر عملی که وسیله حرام گردد باید ممنوع شود.

و من الله التوفیق

تتبع ونگارش :

الحاج داکتر امین الدین « سعیدی – سعید افغانی »

مدیر مطالعات ستراتیژیک افغان و مسؤول مرکز کلتوری دحق لاره-جرمنی